בפסח אחד שנא' יושחטו אותו כל קהל

עדת ישראל בין הערבים וכי כל הקהל כולם

שוחטים והלא אינו שוחט אלא אחד אלא

מכאן שכל ישראל יוצאים בפסח אחד שליח

בקרשים מנא ליה מיניה ודילמא שאני התם

סראית ליה שותפות בגוייהו אלא מהכא סהכא

שה אבות שה לבית אבות שה יוִיקחו להם איש

שותפות בגוייהו א"כ תרי קראי למה לי

אם אינו ענין להיכא דשייך תניהו ענין להיכא דלא שייך האי מיבעי ליה לכדרבי יצחק

ירא"ר יצחק איש זוכה "ולא הקמן זוכה"

ההוא ימאיש לפי אכלו נפקא ואכתי מיבעי

ליה ידשוחטין את הפסח על היחיד סבר

לה כמ"ד יאין שוחמין את הפסח על היחיד ואלא הא דאמר רב גידל אמר רב מנין

ששלוחו של אדם כמותו שנאמר ₁ונשיא אחד

לבית ודילמא התם נמי דאית

ב א מיי' פ"ב מהל' שלוחין הל"ב:

קרבן פסח הל' ב: ג [מיי' פ"ד מהל' זכיה ומסנה הל' ב טוש"ע ח"מ

סי' רמג סעי' א]: ד מיי' פי"א נ נחלות הל"ד

עשין לו טוש"ע חו"מ סי

ל סעי א [וסעי ז]: ה ו מייי

שם סי׳ סעי׳ א:

מהלי מכירה הל"י מהלי מכירה הל"י [והלי"ב] ופי"ב מהלי מלוה ולוה הלי"א סמג עשין

וחה הספיים סמג עשין נד טוש"ע אה"ע סי קד סעי ג וטוש"ע חו"מ סימן קט

סעיף ג ווסימו רכז סעי׳ להן:

מוסף רש"י

איש זוכה. לאחרים בלקיחתו,

אם לקח מקח לצורך אחרים או קיבל מתנה לשם אחרים, כדכתיב ויקחו איש שה לבית

לנות, ואין קטן זוכה. דלין נעשה שליח (פסחים צא:).

מפת, ואין קטן זוכוז. למין נעשה שליח (פסחים צא:). שוחטין את הפסח על

היחיד. דכמיב איש לפי אכלו

טוש״ע

שם הל"ד סמג שם

 א) חולין מא. (פסחים פט.),
ב) פסחים לא: גו ג"ן
ב) פסחים לא: גו ג"ן
ב] בס. [פד"ו,
ב] בס. [פד"ו,
ב] מסף: מקחו לנחול אם
בארץ, כ) לעיל כג. [וש"ו,
במות קיח: (נדרים לו.) ו) יבמות סן: כתובות ק. גיטין לד, ו) [יבמות 5: וש"נ], ח) כתובות לט:, ע) וכל זה ליתה במשנה ל) [כל ה) לינות במסמים דכתובות לט:], י) [פסחים עח ע"ב], ל) [בפסחים לא ע"א], (ו) [דברים טו, ה], מ) [בתום' ר"י הזקן: עשוין, () [ע" פסחים פח ע"ל], ם) נוע"ע תוק׳ סנהדרין סח: ד״ה קטן וחוס׳ גיטין סד: ד״ה שאניו. ע) ובדמו״ר: בהאו. נוע"ע תוס' ב"ב קו ע"ב (\$ ב״ה ושמואלז.

תורה אור השלם

1. וָהַיָּה לָבֵם לִמְשָׁמֵרֵת עַד ז. יְיָיָיִי יְּבֶּי יְבִּיּבְּיֶּי אַרְבָּעָה עְשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשְׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עדת ישראל בין הערבים: שמות יב ו

2. דַּבְּרוּ אֶל כָּל עֲדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בֶּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לְהָם אִישׁ שָׂה לְבֵית אָבת שֶׂה לַבָּית: שמות יב ג 3. ואָם יִמעט הַבַּיִת מהית משֶׁה וְלְקָח הוּא וּשְׁבֵּנוֹ הַקָּרב אֶל בֵּיתוֹ בְּמִרְסִת נְפָשׁת אִישׁ לְפִי אָבְלוֹ תְּבֹסוּ נְפְשׁוּוֹ הִישְּיְ- , יְּשׁׁוּוֹ הִיבּ דְּ עַל הַשָּׁה: שמות יב ד 4. וְנְשִׂיא אָחְד נְשִּׁיא אָחְד מִמְּשָׁה תִּקְחוּ לְנָחֵל אֶת רמדבר לד יח שמות יב ד את במדבר לד יח

הגהות הגר"א

[א] גמ' יתומים שבאו לחלוק. הרמב"ם שהיו יחומים פייי התנב"ם שהיו ימונים גדולים וקטנים ורולים הגדולים לחלוק: [ב] שם ב"ד מעמידין. פי׳ להקטנים. (הגר״א בספרו הלכה פסוקה על הרא״ש):

מוסת תוספות

א. דאמרינן ונגמר מיניה לעלמא נימא. ריטנ״ל. ב. דריש אותו לשוחט וח״ק ושחטו אותו האיש שהוא כל קהל עדת ישראל כלומר שהוא שלוחם והאי דכתיב ושחטו משום דבמקום רבים קאי. למנ"ן. (ועי' מהלש"ל ולש"ש). ג. דשה לבית אבות דאורייתא והוי לענין פסח כמו שאני. ד. דאין קטן זוכה והיינו דאין ממנה אחרים על פסחו וכר׳. תוס׳ סנסדלין סח: דשה לבית אבות לאו דאוריתא ואין לו כח לזכוח כו לא לאחרים ולא לעצמו. חוס' גיטין שס. וע"ע חוס' פסחים לא: ד"ה החים זוכה. ה. לדון עמהם אע"פ שמתכוונים להפך ... תוס' רי"ד. ו. [ואע"ג] דמייתי לה אחלוסח ----אחלוקת הארץ לאו לגמרי מדמי לה. תוס׳ גיטין לד: אסמכתא בעלמא הוא. תוס' הכלמ"ש. (ועי' מהרש"א). ז. והגדילו ולא יכלו למחות. מום' הרא"ש, ח. ובתום' בגיטין טוט האלו ט. ווי וכטוט פגיטין כתבו מטעס אחר: ומתעלה חלקו בכך במה שיאכלו עבדים של אלו בתרומה שלא עבוים של אלו בתוחמה שלא ימותו ברעב. ט. כאשר יפול הגורל כן יהיה. תוס' כתוכות

בפסה אחד. אע"פ שאין בו כזית לכל אחד דקסבר אכילת פסחים לא מעכבא אלא זריקת דם לחודאי: מיניה. מן המקרא עלמו דמכל מקום אחד מהן שוחטו בשליחותם: דאית ליה שותפות. דהא של כל הקהל הוא אבל שליח בעלמא לא: ויקחו להם איש וגו'. אחד

לוקח לכל המשפחה: איש זוכה. ולעולם משום דחית ליה שותפות בגוייהו. ודקאמרת אם אינו ענין ענין הוא לו דאיצטריך לו למעוטי קטן שחין לו כח ליקח בשביל חחרים להיותו זוכה להן במקחו: ו**אכתי** מיבעי ליה. איש לפי אכלו תכוסו דשוחטין את הפסח על היחיד ולא אייתר לן שליחות היכא דלא שייך: אין שוחטין אם הפסח על היחיד. רבי יהודה אמרה ויליף להי מלא תוכל לזבוח את הפסח באחדם ביחיד: והא הוו נמי קטנים בנוחלי הארץ וכי הזוכים להם בתורת שלוחין בחו והלא אין שליחות לקטן דגבי ושלח ושלחה חיש כתיב (דברים כד) כי יקח איש ומינה ילפינן (בב"מ דף עא:) דחין הקטן עושה שליח: אלא. ההוא לאו לאתויי שליח אתא אלא לזכין לאדם שלא בפניו אתא דקטנים כשלא בפניו דמו וכיון דנחלת הארץ זכות היא להם היתה חלוקתם חלוקה: אלא כדרבא. כלומר לא זכות שלא בפניו גרידתה איכה למשמע מינה לגדולים אלא לאורויי נמי דלקטנים אפי׳ חובה הבאה מחמת זכות רשאין ב"ד לעשות להן כי הכא דלזכותם בנחלה באו ואע"פ שפעמים שחלוקה זו חובתם דאיכא דלא ניחא ליה בחלק שנפל לו אפ״ה לא הדרי בהו: לחוב המחי. חי פשיטה לן שיבה לחובתם מה לנו להעמיד אפוטרופוס לכך: אלא לחוב ע"מ לוכות. אנו נעמידם לדון ולערער בשבילם לזכותם ולהנחתם וחם יתחייבו בדין מה שעשו שעשו: נשיא אחד. והכא זכות וחובה הוה כדאמרן דאיכא דניחא ליה (בהו) בהכי כו׳ כדאמרן: ובוררין לו חלק יפה. לכל אחד יפה לזה ויפה לוה: שום הדיינים. ששמו נכסי לוה למלוה שלא בפני לוה או שלא מדעתו משום דלא הוה ליית דינא:

נשיא אחד מממהי תִיפוק ליה שליחות מהכא ותיסברא דהא שליחות הוא והא קמנים לאו בני שליחות נינהו אלא כי הא דרבא בר רב הונא סדאמר רבא בר רב הונא אמר רב גידל אמר רב מנין ישזכין לאדם שלא בפניו שנאמר ונשיא אחד נשיא אחד ותיסברא זכות היא הא חובה נמי איכא דאיכא דניחא ליה בהר ולא ניחא ליה בבקעה ואיכא דניחא ליה בבקעה ולא ניחא ליה בהר ואלא כדרבא בר רב הונא דאמר רבא בר רב הונא אמר רב גידל א"ר ימנין ליתומים שבאו לחלוק בנכסי אביהן שבית דין מעמידין להם אפוטרופום לחוב ולזכות לחוב אמאי אלא לחוב ע"מ לזכות ת"ל ונשיא אחד נשיא אחד מממה תקחו: יא"ר נחמן אמר שמואל היתומים [א] שבאו לחלוק בנכסי אביהם בית דין מעמידים בּן להם אפומרופום ובוררים להם חלק יפה ואם הגדילו יכולים למחות ורב נחמן דידיה אמר אם יהגדילו אינם יכולים למחות ידא"כ מה כח בית דיו יפה ומי ದರ

אית ליה לרב נחמן אם כן מה כח בית דין יפה והתגן ישום הדיינים שפיחתו שתות או' הותירו שתות מכרן במל רבן שמעון בן גמליאל אומר מכרן קיים ₪(ואמר רבן שמעון בן גמליאל) א"כ מה כח ב"ד יפה ואמר רב הונא בר חיננא אמר רב נחמן יהלכה כדברי חכמים לא קשיא

הדיבור ואורים ותומים ומיהו קשה מהא דאמר פרק אלמנה לכ"ג (יבמות דף סו.) גבי כהן שמת והניח אשה מעוברת ועבדים וקאמר התם זכרים יאכלו ואי משום חלק העובר פי׳ דשמא ימלא עובר זכר וקי״ל (שם) ילוד מאכיל שאינו ילוד אינו מאכיל עבדינן להו תקנתא כרב נחמן דאמר רב נחמן אמר שמואל יתומים שבאו לחלוק כו' מ"מ שמעינן מהתם דאע"ג שהאחד קטן ביותר ואין בו דעת לישאל אם רוצה לחלוק אם לאו דומיא דעובר דעבדינן ליה תקנתא והכא אמרינן דוקא באו ושמא יש לומר דהתם תקנה היא לעובר שמתעלה חלקו בכך שהעבדים אוכלים בתרומה לפי שהתרומה בזול™ ועוד משם לא משמע שאם האחד היה מוחה בפירוש שנוכל להעמיד לו על כרחו אפוטרופוס לחלוק: ובוררין דהם חדק יפה. מלשון בוררין היה מדקדק ר"י דהיינו בלא גורל דמה ברירה שייך בגורלי והיה מפרש שאין לריכין גורל ולא שומת ב"ד' וכל החלוקה תלויה בדעתו⊂ כמו שהיו עושים יתומים עלמם אם היו גדולים ושהיה כל אחד בורר לעלמו וזוכה בשלו וכן לענין דינא דגוד או איגוד נמי נראה לר"י דהוו כיתומים עלמן ויכולין לחלוק שני חפלים אע"ג דתרוייהו לריכי להאי ולריכי להאי ושייך ביה גוד או איגודם שהעמידו חכמים אלו אפוטרופים שנעשו ע"י ב"ד כמו יחומים עלמן לחלוק בלא שומת ב"ד ובלא גורלד דבסברותם לבד תלויה החלוקה כשני אחים גדולים החולקים בנכסי אביהן שבורר כל אחד לעצמו וה״ה לענין דינא דגוד או איגוד דמהניא

חלוקת האפוטרופא לגמרי ולא יוכלו למחות כשיגדלו ור״ת מפרש דהיינו דוקא בגורל וכי טריחותא להטיל גורלות^ם וגם לריך שומת ב״ד ודוקא בדבר דלא שייך ביה גוד או איגוד! ובוררין שייך שפיר בגורל כגון אם יש שם שלש שדות שלא יחלוקו כל אחת לג' חלקים אלא בוררין כל

אחת לבדה שיהא כל אחד חלקו אחד בבת אחת^ם וכמה ענייני ברירות יש בחלונות וסולמות ושייך לומר שפיר חלק יפה^ע ושוב הודה ר"י לפי' ר"ת^ט':

דבוררים ק. י. דבוררים קאי אאפוטרופין, מוס׳ הכלח"ש. כ. ובורר כל אפוטרופוס ליתום שלו חלק הישר בעיניו. מוס׳ כמונות ק. ל. ואע"ג דמייתי לה אחלוקת הארץ שהיתה בגורל ובשומת כ"ד לא לגמרי מדמינן לה לחלוקת הארץ. מוס׳ הכלח"ש. מ. וכיון דאפשר לחלוק בדרך שאר החלוקות על פי הגורל מפני מה מקילין על אלו כל כך לחלוק בלא גורל ובלא שומת ב"ד. לשני"ל גיען לג ע"ג. נ. דודאי אין לאפוטרופוס רשות לחלק בגוד או איגוד דגוד או איגוד מקח וממכר הוא ואין אפוטרופסים רשאין למכור וליקח. ריטנ"ל. ס. דטוב שיטול כל אחד שדה אחת והיה כל חלקו במקום אחד ממה שיטול כל אחד שליש של כל שדה ושדה. מוס׳ הכלח"ש. ע. ואפוטרופוס מעמידין להם לשמור לכל אחד חלקו בפני עצמו דעד עתה היה שומר הכל ביחד. תוס' גיטין לד. ד"ה כ"ל. וע"ע ער האומר של היי יותר של היי היים לא היים להיים לה ממוס׳ הלח״ש, תנל הריטניית חומר: ואפ״ה בעינן אפוטרופוס דכל מילתא דיתמי הנעשה ע״י ב״ד מנכסיהם צו שיותר יהא ראוי לאפוטרופוס לטעון בשבילם ולהפך בזכותם אחר שמינוהו תחתיו מלב״ד.

ודילמא שאני התם דאית ליה שותפות בגוייהו. פי׳ אכל לשוייה שליח היכא דליכא שותפות מנליה ואין לומר דאין הכי נמי היכא דליכא לו שותפות בגוייהו לא מצי שוייה שליח דהא תנן בפ' האשה (פסחים דף פח:) הרי שאמר לו רבו לא ושחוט עלי הפסח

ושכח מה אמר לו רבו גדי או טלה יקח גדי וטלה ויאמר אם גדי אמר לי רבי טלה שלי וגדי שלו ואם טלה אמר לי רבי גדי שלי וטלה שלו ומדקאמר טלה שלי וגדי שלו משמע שחין לו שותפות בגדי חפ״ה שוחט גדי עבור רבו אלמא דמני לשויה שליח אפי׳ היכא דלית ליה שותפות בגויה וא"ת אמאי לא דחי לעיל נמיא דההיא דר' יהושע בן קרחה מיירי דאית ליה שותפות בגויה כדאמר הכא וי"ל דלרבי יונתן דמפיק מהאי הרא דכל ישראל יונאין בפסח אחד דקסבר אכילת פסחים לא מיעכבא א"כ האי דקאמר אחד שוחט לכולן מיירי דאית ליה שותפות בגויה דהא בהכי קרא מיירי אבל לרבי יהושע בן קרחה דאמר דכל ישראל אין יולאין בפסח אחד לפי שנריך דכל אחד יאכל כזית א"כ האי ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל ר"ל דאחד שוחט פסחים הרבהב דמחד פסח ליכא לכל אחד כזית וא"כ מפיק שפיר דהיכא

איש זוכה ואין קמן זוכה. ואם מאמר ולמה לי קרא והא קי"ל (גיטין דף לט.) דאין יד לקטן וי"ל דלגבי פסח חילטריך דס"ד הואיל דשייך באכילת פסחים ולריך להמנות עליו דכתיב (שמות יב) שה לבית אפי׳ י קטן אימא אף לאחרים זכה קמ"ל־ם: אלא לחוב ע"ם לובות. וקשה דאמר בפ׳ הניוקין (גיטין ד' נב.) דאין האפוטרופין רשאין לחוב ולזכות בנכסי יתומים ופריך התם לזכות אמאי לא ומשני לחוב ע"מ לזכות וי"ל דהתם מיירי בתביעת חובות שיש לחחרים עליהם ובהח ודאי אין רשאין דשמא לא יתבעום כשהן גדולים אבל כשהן תובעין בשביל היתומים כי הכא בחלוקה דקרקעות דכי גדלי נמי לריכין לחלוק ע) בהם ודאי מעמידין אפוטרופום לחוב ע"מ לזכות: יתומים שבאו. אומר ר"ת דדוקא שבאו אבל אם היה האחד מוחה אין להעמיד אפוטרופום לחלוק בעל כרחם ומחלוקת הארץ אין להביא ראיהי שהיו שם כמה יונקי

תכוסו על איש אחד תשחטו ובלבד שיראה לאכילה (פטחים צא.). וכלא איש נמי נפקא דליכא שותפות דמני שחיט: על יחיד (שם ע"ב). ונשיא אחד נשיא אחד. אחר ינחלו לכם את הארץ, בשבילכם, כל נשיא ונשיא אפוטרופום לשבטו ומחלק נחלת השבט ישבטו ומחלק נחלת השבט למשכחות ולגבלים ובורל לכל מחד ואחד חלק הגון ומה שהן עשאים שהן עשאים שלוחים. לנחול את עשאים שלוחים. לנחול את הארץ, שיהא נוחל וחולק . **אותה נמהומכס** ובמדבר לד יז-יח). והא קטנים לאו בני שליחות. דכי כמינ שליחות בגדול כתיב בראוי שמחות בגדול כתיב בנחר לתרום שיהא הקדשו הקדש ודיבורו חל דגבי הקדשות ונדרים איש כתיב וגבי תרומה מאת כל איש אשר לבו וכו' (ב"מ עא:). שחין הקטן עושה שליח דכי כתיב שליחות בין בגיטין בין בפסח אים כתיב בענין (ב"ח י:). יתומים. קטניס (יבחות סז: גיסין לד.). ב"ד מעמידין להם אפוטרופוס. לכל לחסד ואחד מן הקטנים (כתובות ק.). ובורר להם חלק יפה. ובורר כל אפוטרופום חלק . אחד יפה לחלקו (יבמות סד:). כל אפוטרופוס לתינוק שלו (כתובות ק.). כל אפוטרופוס יברור חלק יפה שלו, שמתוך כך יהיו החלקים שוים (גיטין לד.). הגדילו. קטנים שדים דשאני התם שהיה על פי (כתובות יא.). ואם הגדילו יכולים למחות. ומהניל מלוקה לפירות דעד מחלה

תום' ר"י הזקן

יירתות חוי). מה כח ב"ד.

לחלוק. שיש שם גדולים וקטנים. לחוב אמאי. נעמיד אפוטרופוס לחובתם. לחוב ע"מ לזכות. כתב נעמידנו לדון ו להנאתם ולזכותם, נתחייבו בדין מה שעשה עשוי. דלגבי חלוקת הארץ זכות וחובה הוא, דאיכא דניחא ליה בהר ולא ניחא ליה

בבקעה. ואיכא מ״ד שלא יאמר זה אלא לחלוק להם וליטול חלקם ואע״פ שחובה להם שרוצים חלק האחר, אבל לתביעת ממון אין להם רשות לעשות הוצאה לזכותם שמא לא יזכו, דתניא בפרק הניזקין [גיטין נב, א] ואין אפוטרופין רשאין לחוב על מנת לזכות, ומיירי אפילו מינוהו ב״ד דתני סיפא אין ממנין לא עבד ולא אשה. ובתוספתא דפ״ק דתרומות [הי״ג] תני אין ופטרופין רשאין לזכות ולחוב אלא ברשות ב״ד. ובירושלמי פרק הניזקין [גיטין פ״ה ה״א] גרסינן אמר ר׳ יוחנן אין מעמידין להם אפוטרופוס לחוב להם אלא לזכות להם, ובסוף ואם חבו חבר, אר"י [בר חנינא] אין מעמידין להם אפוטרופוס בין לזכות בין לחובה. ומסתבר דהלכה כר' יוסי בר' חנינא וכברייתא דהניזקין שאין מעמירין אפוטרופוס לחוב ע"מ לזכות ואפילו ברשות ב"ד, ואין כח לב"ד לעשות אפוטרופוס לזה, דהא קי"ל כר' (יותנן) [נחמן] דהיכא דטעה [אפוטרופוס] שמינוהו לחלוק הגדילו היתומים יכולין למחות, וכ"ש שאין להם לחוב ע"מ לזכות, הילכך העיקר כפירושא בתרא ולית הלכתא כתוספתא יההיא כר׳ יוחנן שייכא דאמר שיש רשות למנות אפוטרופוס לחוב ע"מ לזכות, ולית הלכתא הכי אלא כר׳ נחמן. וכן דעת

(cd

הר"ם שלא הביא אלא הא דרב נחמן וברייתא דהנזקין כמו שתמצא בנחלות [פ"י ה"ד]. חלק יפה. בכל כחם. הגדילו. היתומים. למחות. לבטל חלוקה. שום הדיינים. ששמו נכסי יוה למלות.